

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrsko deželo za vse leto 25 K za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za jeden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za jeden mesec 1 K 90 h. Za pošiljenje na dom račun se za vse leto 2 K. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Posamezne številke po 10 h. Na naročbo brez istodobne vpošiljanja naročnine se ne ozira. — Začeznanila plačuje se od štiritopne petit-vrste po 12 h, če se oznanilo jedenkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvoje frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnništvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34. — „Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Klerikalno zadružništvo.

V Sinčivasi na Koroškem je znani vikarij Podgorc ustanovil kmetijsko zadružno, poslovodja te zadruge pa je v isti hiši na ime svoje žene ustanovil trgovino z mešanim blagom. Tako ima Podgorc najlepši konsum skupaj in vendar mu nihče ne more do živga in se mu ničesar ne more očitati.

Omenili smo Podgorčevu podjetje le malokdaj. Kar je Podgorc v »Miru« sam pisal o svoji zadruzi, nam je kazalo, da stoji ista na slabih nogah in da nima bodočnosti. Puščali pa smo zadruge v miru, že ker so narejali Podgorčevi dosti odkritosrčni članki v »Miru« na nas utis, da se tu ne gode tista navadna sleparstva, kakor pri kranjskih konsumih.

Velikovski Nemci pa so proti Podgorčevi zadruzi začeli vojno in so tudi provzročili v državnem zboru interpelacijo, v kateri so navedli različne obtožbe. Na to interpelacijo je poljedelski minister odgovoril minoli četrtek in »Slovenec« — ki še do danes ni povedal, da je revizor »Gosp. zveze« Seliškar v Mariboru zaprt, ker je po dobljenem ukazu izvršil celo vrsto falsifikacij pri mariborškem konzumu — »Slovenec« je tega odgovora tako vesel, da ga je najprej doslovno priobčil, potem pa spisal o njem še poseben članek.

Sedanje poljedelsko ministrstvo podpira z veliko vnemo vse klerikalno zadružno gibanje. Ako pomislimo, da je to ministrstvo dalo »Gospodarski zvezi« v Ljubljani 15.000 K podpore še potem, ko so ji bile jasno in neovržno dokazane vsakovrstne sleparije, ko je bilo dokazano, da njeni kontrolni organi falsificirajo bilance in s predlaganjem falsificiranih bilanc varajo oblastva, ako pomislimo, da je to ministrstvo celo afero z žlindro ignoriralo, potem je pač dovoljeno dvomiti, da bi to ministrstvo imelo

dobro voljo skrbeti, da se zadružništvo postavi na zdravo podlago. Od ministrstva, ki stoji na takem stališču, sploh ni ničesar pričakovati.

Odgovor, ki ga je dal minister na interpelacijo v zadevi sinčevaške zadruge, potrjuje to prav eklatantno. Kar so pritožniki navedli, je pravzaprav malenkostno, deloma pa tudi neopravičeno, ker mešana trgovina v zadružni hiši ni zadružno podjetje — vsaj formalno ne — nego podjetje privatne osebe. Ako velikovski Nemci ne morejo proti zadruzi v Sinčivasi navesti ničesar drugega, nego so navedli v svoji interpelaciji, potem so lahko z njo zadovoljni in naj bodo veseli, da nimajo tacihih zadrug na vratu, kokor jih imamo mi na Kranjskem in kakor jih imajo na Štajerskem.

»Slovenec« bi rad ministrov odgovor glede Podgorčeve zadruge apliciral na Kranjske razmere. To pa ne gre! Sicer ne rečemo, da se pri vseh kranjskih klerikalnih zadrugah slepari, a pri večini teh zadrug je sleparija glavni namen. Ustanovljene so bile sploh samo v politične svrhe. Klerikalci so to izrecno priznali v »Slovenec« in tudi v raznih izjavah in so te organizacije tudi izkoristili v politične namene. Konkurenčnemu boju ta podjetja seveda niso bila kos in zato so začela slepariti, da so se rešila. Cela vrsta teh podjetij je že poginila, med njimi tihotapsko »Vinogradniško društvo«, ki je bilo poljedelskemu ministrstvu tako k srcu priraslo, da je hotelo iz tega društva napraviti središče vse rimske kupčije v deželi. In to društvo je sramotno poginilo, prav kakor pes za plotom, če se smemo tako izraziti.

»Slovenec« pozivlje vlado, da naj se ravna po ministrovih besedah, češ, da je smisel teh besed, da se morajo te organizacije podpirati.

Klerikalci se pač ne smejo pritoževati. Ko bi vlada ne podpirala njihovih organizacij, bi je že davno ne bilo. A pri nas delajo klerikalne zadruge, kar hočejo. Pri nas pro-

da dajo zadruge kar sistematično tudi neudom, a vlada še v nobenem slučaju ni provzročila sodnega postopanja, dasi ji je došlo že na tisoče ovadb, in ni še nobene zadruge razpustila, kakor ji naroča zakon. Na Češkem se gleda strogo na to — pri nas pa se nihče ne zmeni. Pač pa je dobila »Gospodarska zveza« državno podporo za izvrševanje revizije, a kako s to državno podporo revizije izvršuje, priča dejstvo, da je jeden njenih revizorjev v kazenski preiskavi, drugi pa v zaporu zaradi sleparij pri reviziji. Kaj pa naj vlada še stori za to organizacijo?

»Slovenec« članek je pisan nekam elegično. Čitatelj dobi vtis, kakor da »Slovenec« člankar sam nima več prave nadeje v bodočnost klerikalne gospodarske politične organizacije. In kdo bi se temu čudil! Vzlic vsemu prizadevanju vesoljnega klerikalstva, vzlic direktni in indirektni podpori vlade razpada ta organizacija že danes in je tako diskreditirana, da bolj ne more biti. Iz te organizacije ne bo nikdar nič, naj govori minister, kar hoče.

V Ljubljani, 25. novembra.

Minister Körber o gospodarski ednotnosti.

Dne 23. t. m. je obhajala centralna zveza avstrijskih industrijalcev na Dunaju 10letnico svojega obstanka. K slavnosti je prišel med drugimi tudi ministrski predsednik dr. Körber, ki je imel daljši, za vse proizvajajoče sloje zelo simpatičen govor. Njegov govor je bil nekaka slavoslovna himna na pomen produkcije, trgovine in obrti v Avstriji. Rekel je: »Vselej sem srečen, kadar morem stopiti med preživljalce naroda, naj si isti pridobivajo blagoslov iz zemlje, naj si stojijo pri strojih ali pa spravljajo pridobljeno blago na trgovskih potih med svet.« Glede nagodbe z Ogrsko so pokazala njegova izvajanja jasno, da je sklenitev iste prav blizu in da vsaj vidnih zaprek ni več. Minister je namreč rekel, da je pomirju-

joče dejstvo, da predstavlja monarhija gospodarsko enotnost; vlada si bo na vse kriplje prizadevala, da isto tudi ohrani, najsi stane še tolike žrtve. Ogrsko vlado prešinja isti duh. Seveda ni mogel minister zamolčati tudi žalostnih parlamentarnih odnosov, saj pomeni kriza v parlamentu najvažnejše vzroke gospodarskega nazadovanja. Vseled tega je izrekel dr. Körber željo, naj bi bila gospodarska vprašanja vsem strankam in slojem skupno življenska vprašanja, ki bi se naj izločila iz političnih bojev. Seveda bo treba še mnogo političnega dela, da se napravijo pota gospodarskemu delu. Ministrov govor je napravil najboljši vtis ter bo brezdvomno tudi vplival na parlamentarni položaj.

Konec Wolfovega vsenemštva.

Kakšno moč ima časopisje, je pokazala za Vsenemce »Ostdeutsche Rundschau«. S pomočjo najbrezobzirnejše in teroristične pisave tega lista so si Vsenemci izsilili pri vladi in sorodnikih ugled in strah. Posebno Wolf se je na ta način izkopal od obskurnega žurnalista, kakršen še je bil pred leti v Celju, do voditeljske vloge v nemškem taboru. Toda vse nenaravno le kratek čas trpi. Wolf dobro slutí, kaj ga čaka pri obravnavi zoper Schalka. Tudi vé, da bodo prišle stvari na dan, ki ne bodo častne za njegov list in stranko. Zato so ga odločilni faktorji prisilili, da vsaj lista ne potegne s seboj. Wolf je odložil list, a prevzel ga je tiskar Faber. Svoj odstop utemeljuje sledeče: »Neznosne razmere v vsenemškem taboru, brezmejno sovraštvo, s katerim me preganjajo ravno taki ljudje, do kojih prijateljskega mišljenja sem si pridobil nekako pravico, in ki se morajo za svoje mandate zahvaliti listu »Ostdeutsche Rundschau«; to sovraštvo, ki si je postavilo nalogo, me fizično, politično in finančno ugonobiti, me je prisililo odstopiti od lista.« — S tem je Wolfova slava za vselej zapečatená. Bodisi, da izide iz predstoječega procesa tudi kot zmagovalec, brez list

LISTEK.

Poletna noč.

Spisal M. Forinjak.

Mesec je stal na nebu; veje dreves, trava in cvetlice so se lesketale v nočni rosi. Skozi park je šel dih ljubezni gorke poletne noči. Široki travniki, obsevani z mesečino, zasvetili so se srebrno, med tem ko je gosto grmovje, za katerim se je vzdigoval mlad smrekov gozd, tvorilo temno črto in markiralo konec parka.

V velikem gradu, katerega belo pročelje se je svetilo nasproti gozdičku, je bilo kakor da vse spi; samo dve mladi dekleti, kateri sta bili s svojo teto Floro pri grajščinskih na posetu, pogovarjali sta se še živahno v svoji skupni sobici.

»Veš ti«, pravi petnajstletna Ana, — ki je ravno skrbno krtačila svoje dolge, plave lase — k poldrugo leto starejši Viljemini, »jaz dostikrat premišljam, kako mora to biti, če je človek omožen. Misliš ti, da je zakon nekaj lepega, da bi bila veliko srečnejša, kakor kot dekle?«

Viljemina zmaje ravnodušno z rameni.

Pred zrcalom sedeč je počasi navi-

jala svoje kodre na čeluv majhna koleščka.

»Kdo more to vedeti«, je odgovorila. »Teta Flora trdi, da vsi moški so neznosni; pri tem je mislila naravno na oženjene. Reva tudi zares nima dobrega življenja. Stric Tonček je tako strašansko ljubosumen, in ko bi šlo po njegovem, bi smela komaj še govoriti s kom.« — »Res?« pravi Ana, katero je to celo zanimalo. — »Da, da,« pokima Viljemina, »ali moja mama, ki je vendar sestra tete Flore, meni, da je teta zelo nepredvidna, ker se rada šali in smeje z mladimi gospodi in ko vendar ve, da ji je stric prepovedal.« — »O, prepovedal! Ali se more omoženi, mladi ženski kaj prepovedati? Stric je tiran, jaz ga ne maram.« — »In jaz tudi ne.« — »Za teto Floro bi šla v oženj.« — »In jaz v vodo, ko bi ji s tem mogla storiti kako uslugo«, zagotavlja starejša dekle. Nekaj časa molčita, potem nadaljuje Ana: »Vsi moški vendar ne morejo biti tako neprijetni, kot stric Tonček, jaz imam sestrčno, ki je silno srečna s svojim možem.« Mlada dekleta govore rade v superlativu.

»No da«, odvrne Viljemina, »lahko se primeri, da je človek srečen, ali to je redko, prav gotovo. Moja mama mi pravi dostikrat: Ti niti ne veš, kako dobro se

ti godi doma: ako boš omožena, moraš svojo voljo podrediti volji svojega moža. Žena mora vedno odjenjati, že radi domačega miru. Torej vidiš! Mama ima pač skušnjo!«

Ana se je smejala. »Pri nas je nasprotno; papa stori vse, kar hoče mama. Mogoče zadenem jaz tudi tako. Jaz bi se le zato rada omožila, da bi nosila tako lepe čipkaste spalne obleke kot teta Flora in ukazovala poslom.« — »Ali si ti še otročja«, karala jo je Viljemina. — »Kaj misliš, da so take stvari najvažnejše?« — »Iz malenkostij obstoji življenje«, citira mlajša, »in skupno tvorijo verigo.« — »To si že kje čitala.« — »Seveda sem; čitanje izobrazuje.« — »In kakšnega si ti predstavljaš svojega moža«, se je norčevala starejša. — »Na vsak način črnega in velikega, in lep mora biti, in z nožem ne sme jesti in elegantno in fino mora izgledati.« — »In njegov značaj?«

»O tem še nisem premišljevala. Na vsak način mora biti ljubezniv, dober človek.« — »Bela vrana naravno!« se je smejala Viljemina. »Ali si bila že zaljubljena?« je dražila tovarišico. Ana je zarudela. — Nekajkrat da. Ali prvič se ne šteje. Bil je učitelj veronauka. Moj Bog, ali je bil lep! — »Črn in velik seveda!« — »Uganila si; prior je bil in pomislil,

prof. Bilo nas je petnajst deklet, katere so bila vsa v njega zaljubljena; pri nobenem drugem se nismo tako dobro učile kot pri njem. In če je kako pogledal in rekel: Jako dobro, zelo sem zadovoljen, bila je kar omamljena. Potem je odšel na drugo mesto.« — »In vam je pokalo srce!« — »Ne, jokale smo za njim vse. V tega bi se bila ti tudi zaljubila.« — »Jaz nisem takšna, kakor druga dekleta. Meni se zdi to smešno, se takoj zaljubiti.« — »O takoj«, razvnela se je Ana, »prior nas je poučaval pol leta, to je prišlo tako polagoma.« — »In drugi, katere si ljubila?« — »Jaz ne povem nič, če tudi ti ne priznaš.« — »Jaz nimam ničesar priznati, zagovarjala se je Viljemina. »Jaz še nisem bila zaljubljena, to je vse.« — »Neverjetno«, čudila se je Ana. »Ali ti ni še nikdo dvoril? Meni dvorijo vsi gospodje pri plesnih vajah, in to napravi vendar nekaj vtisek.« — »O da,« odgovori Viljemina, »meni se je tudi dvorilo, to se pravi, tako neumne fraze govorilo, da imam lepe oči in jednake stvari, ali tega ne smemo smatrati resno, to se reče vsaki in gospodje ne mislijo nič pri tem in imajo samo svoje veselje, ako morejo renimirati: Tej in tej sem dvoril in glavo zmešal! Ne sme se jim iti na limanice.«

(Konec prih.)

bo padal rapidno v pozabljenost, ž njim pa tudi nenaravna njegova radikalna struja.

Friderik Alfred Krupp

Ime Kruppovo je z zgodovino industrije vojne tehnike tako tesno spojeno, da lahko spregovorimo o njem na tem mestu kot o zgodovinsko politični osebnosti. Pokojni Krupp je bil največji industrijec ne le v Nemčiji, nego v Evropi sploh, da, njegove jeklene livarne so celo brez konkurence v Ameriki. Na vseh bojnih poljih zadnjega stoletja so odločevali Kruppovi topovi, ravno tako so odločevale na morju zmago oklopnice iz njegovih tovarn. Bil je zalagatelj orožja skoraj vsem evropskim državam. Njegovi dohodki so znašali na leto 15–20 milijonov mark. Še njegov ded se je bojeval z revščino, delal le s štirimi delavci, a pokojnik je prevzel po očetu tako obsežno podjetje, da je imel v službi do 40.000 delavcev in uradnikov. Mesto Essen ob Ruhri je štel pri ustanovitvi njegovih podjetij jedva 10.000 prebivalcev, a vsled njegovih tovarn je isto naraslo na 100.000 duš. Bil je mali vladar, ki ga niso zaman nazivali »kanonski kralj«. Do leta 1894. so izdelali v njegovih livarnah 25.000 topov za razne države. Vrhovno vodstvo njegovih podjetij je upravljalo takozvano »Kruppovo ministrstvo«, v katerem so bili juristi, tehniki, trgovci itd. Dasi tedaj pokojnik ni imel, bogve, kakih humanitarnih zaslug, odlikovalo se je pri njem delo in bogastvo, tako, da je bil svoječasno državni poslanec, pozneje drž. svetnik, ud gosposke zbornice itd. Sam cesar Viljem II. ga je prišel obiskat na njegovo knežjo naselbino, kjer ga je tudi res knežje sprejel. Toda njegov konec je tako misteriozen, da najbolje kaže, kako bogastvo človeka ne napravi srečnega. Ravno kar so se bile vzdignile proti njemu težke obdolžitve zaradi nenravnih činov, a ko bi se bilo treba pred svetom oprati, je nenadoma preminul.

Najnovejše politične vesti.

Nemci v Ameriki so priredili v New Yorku velik političen sestanek, kjer se je sklenila politična zveza vseh ameriških Nemcev. — Vsenemška zveza je izdala izjavo, da proglase vse sklepe nemško-českkih poslancev v pravem pogajanju ničnim, dokler se ne zagotovi nemščina za državni jezik. — O znižanju naučnega budžeta se posvetuje špansko ministerstvo. — Italijanski socialisti so predložili zbornici dva načrta, s katerimi bi se naj doseglo pri vojaških zadevah za 55 milijonov lir prihranka. — Za predstoječe volitve v nemški državni zbor se namerava izdati zoper socialiste nad 500.000 brošur. — Zoper zvišanje civilne liste se je vršilo v nedeljo na Ogrskem dvajset protestnih shodov. — Pri komunalnih volitvah na Rumunskem je povsod zmagala vladna liberalna stranka. — Zoper zvišanje vojaštva so priredili v nedeljo tržaški socialni demokratje velik protestni shod. — Srbski radikali so sklenili opozicijo zoper sedanjo vlado. — V nemškem carinskem tarifu so vložili agrarci 243 predlogov, v katerih zahtevajo znižanje carine na izdelke industrije za 25%. — Botha in Delarey se vrne v začetku decembra v Južno Afriko. Ž njima potuje tudi Chamberlain.

Dopisi.

Iz Dolov nad Idrijo. Dne 22. oktobra letošnjega leta bil je za občino Dole pomenljiv dan. Vršile so se namreč občinske volitve. Volitev se je pričela ob 9. uri. Točno ob uri zbrali so se volilci na volišču. V komisijo voljen je bil tudi g. gorski župnik Anton Hribar. Vlado je zastopal g. okrajni glavar Kremenšek iz Logatca. Kakor po navadi, volil je najprvo III. volilni razred. Na volišču stopili sta dve stranki, namreč narodno-napredna in klerikalna, pomešani s črno-rudečo žlindro. Prvi vodja te stranke je bil gosp. župnik Hribar. Jako čudno je bilo slišati, ko je župnik Hribar volil prvi kot ud komisijske same najbolj zagrizene socialne demokrate, namreč blagajničarja Medrovca, Ameža iz Čenšiča, spoštovanega »post-majstra« Bekšeta iz Idriškega in še za prvirček klerikalca Lomarja. Seveda sama

inteligencia, katera zna najbolje po ko, mandati črno-rudečo žlindro plesati. Moška je ta! V volilno sobo vstopi tudi dobro rejeni kaplan Lavrič iz Žirov. Mož je bil ves upehan, ker je imel hudo nalogo, prignati v volilno sobo orjaškega Petrona in njim na čelu krivonosega Šemončka. Može se so potrudili, seveda na komando Lavriča, da so še vsak enega volilca v hladnem žepu seboj prinesli. Da so uboge šleve res značajni možje, pokazali so s tem, da so farovške socialne demokrate volili. Imeniten prizor! Počasi pride navrsto tudi cerkev vrsniška, za katero bi imel voliti debeli kaplan Lavrič. Mož zleze počasi izmed množice in si uravna debeli trebuh. Ko ga g. okrajni glavar vpraša, ali je on res opravičeni volilec omenjene cerkve, zastane možu sapa, češ, krola, ko bi pa le ne bil. Spomnil se je seveda, pa prepozno, da živi v Žireh še neki večji, g. župnik Vidmar, kateri pa je značajni mož. On se ne briga, kako se kaplan Lavrič maže s črno-rudečo žlindro, zato ga pa tudi ni pooblastil, da bi zanj volil. Škoda! Lavrič se je zastoj toliko trudil; moral jo je sramotno odkuriti, čeravno se je sotrudnik župnik ledinski Jelenec na vso moč prizadeval, da bi kaplanu Lavriču pridobil volilno pravico. Seveda, potrebno se je bilo potruditi, zakaj tukaj se je šlo tudi za koristi ledinskega farovža. Omenjeni farovž je v naši občini zares velikanski davkoplačevalec. Poslušaj svet: Farovž plača celih štirinasedemdeset vinarjev direktnega davka! Kaj ne, da zares velikanska svota! Da se pa stanje tega farovža bolje spozna, treba je resnico povedati, da to ledinsko zidovje služi za vse drugačne namene, nego drugi farovži. Tukaj notri se vsako leto prav pridno kupejuje, koljejo in prodajajo prašiči. Tukaj notri se prav pridno vsako leto kuha žganje. Zgornje nadstropje služi za dobro presuševalnico čebulic, česnika itd. Skrbi se, da se vsaki prostor skrbno in dobro porabi v »dobrodelne« namene, da namreč večji dobiček nese. Gospod župnik — sicer ne prevelika, ali dobro okrogla postava — umojc najizvrstneje na svojem hrbišču prtovnski ali samotežni koš nositi, napolnjen z vsakovrstno robo, samo da je nekaj več dobička. Tudi izvrstno skrbi, da se pravi čas krvave kot mesene klobase iz kotla poberejo, da se preveč ne razkuhajo. Torej za vse drugo se v tem ladin-skem zidovju še bolje skrbi, kakor za blagor duš. Kakor se vidi, je g. župnik zares izvrsten mož. Da je pa bila pri volitvah njegova mokraška stranka bolje zastopana, potrebno je bilo seboj prignati z žakljem nabasanega Veharja, kočarja Trpina in mušfastega mežnarja. Imenitna trojica. Mimogrede je bilo najpotrebneje, se spomniti, da še živi v Pečniku vdova Bašelj. Hajdi torej Urša, kočarju Trpinu pooblastilo v žep, da potem more kočar iz Ledin, mežnar z dvema glasovama po narodni stranki flikniti. Moška je ta. Pa ne preveč, zakaj mimogrede ni prav dobro s pooblastili ravnati in za podpise drugih oseb prositi. Torej vso čast vam. Pri vaših volitvah volite najklerikalnejše može, kadar pa pridete v naše Dole zastopat svoje direktne davke, katerih vsi došleci skupno plačate 10 kron in 7 vinarjev, pa volite najzagrizenejšo socialno demokrate. Dobro, da imate v svoji sredi sposobnega veščaka, ki zna koš nositi, upati smete, da vam iz gorske zaloge dovolj košev dobre žlindre nanosi. Svetujemo vam, kadar jo dobite, da si, najbolje ko mogoče, svoje neumne možgane pognojite, zakaj v to je žlindra dobra in vam bo potem morda boljša pamet izrasla.

Obrambna sredstva proti klerikalizmu.

(Dalje.)

Ljubi Boga, ljubi svojega bližnjega kakor sam sebe — tako je učil Kristus. Kako ljubi klerikalizem Boga, kako ljubi klerikalci svojega bližnjega, o tem nam daje vsakdanje življenje obilno dokazov. Nič pa ni tako karakteristično za to klerikalno ljubezen, kakor — inkvizicija.

Klerikalci skušajo na vse mogoče načine odvaliti od sebe krivdo za počenjanje inkvizicije. Zlasti radi trde, da cerkev nikdar nikogar ni usmrtila dala, da so to le storile države, posvetne sod-nije. Tudi letos, ko so imeli klerikalni študentje svoj shod v Ljubljani, na katerem je neki dijak razkladal svojo modrost o inkviziciji in zopet trdil, da imajo vse

umore, kar jih je storila inkvizicija, samo posvetne države in posvetni sodniki na vesti — in vsi klerikalni listi so to ponatisnili, dasi so dobro vedeli, da je to predrzna laž.

Kristus ni zahteval od svojih vernikov ničesar drugega, kakor da izpolnjujejo božje zapovedi, silil pa ni nikogar, da naj veruje. To je tudi naravno. Če se koga sili, kaj mora verjeti in česa ne sme verjeti, potem to ni več religija. »Vera se ne da izsiliti«, je pisal kristijanski cerkveni pisatelj Laktancij. »Vera naj se brani, a s tem se je ne brani, če se njene nasprotnike ubije«. Tudi veliki Atanazij je bil tega mnenja: »Ne s sabljami in s koli, nego s poukom in z opomini se oznanja resnica. Svojstvo vere je, da nikogar ne sili, nego temelji na prepričanju.«

To načelo je veljalo v prvih stoletjih kristjanstva splošno. Zagovornikov je imelo vedno in jih ima tudi danes, a do veljave to načelo ne more priti.

Inkvizicija je bila kot verska sod-nija ustanovljena, da sodi tiste, ki so si lastili svobodo v veri, tisto svobodo, ki so jo Kristus in njegovi apostoli ter njih resnični nasledniki vsakemu priznavali. Inkvizicija je najbolj krvavi sistem, kar jih je kdaj pod plaščem vere bilo na svetu. Divjala je hujske kakor najhujša vojska, provzročila neizmerno zlo, spravila srednje narode v najstrašnejšo bedo in vzvišene Kristusove nauke v sramoto.

V prvih stoletjih kristjanske vere je vladala popolna verska svoboda. Šele, ko se je duhovništvo popolno organiziralo s papežem na čelu, so postali škofje cerkveni čuvarji vere in sodniki v verskih rečeh, papež pa najvišji sodnik.

Škofijska inkvizicija je bila ustanovljena leta 1229. na sinodi v Toulousu. Tedaj se je sklenilo, da mora škof po vseh farah imeti zaprisežene volune, ki zasledujejo krivoverce in jih naznanjajo škofom. Posvetna oblast naj poruši stanovišča krivovercev. Kdor se je odpovedal krivoverstvu, mora na svoji obleki nositi dva križa. Kdor se je krivoverstvu odpovedal iz strahu pred kaznijo, tega naj škof pridržji v ječi. Vsi moški nad 12 let stari, in vse ženske, stare nad 12 let, morajo priseči, da škofu ovadijo vse krivoverce. Kdor ne gre trikrat na leto k izpovedi, je krivoverec.

Papež Gregor IX. je l. 1231. izdal bullo, s katero je preklel vse krivoverce in njih zaščitnike. Vsled te bulle je izdal rimski senat zoper krivoverce v Rimu primerno odredbo. V tej odredbi se prvič omenjajo od cerkve postavljeni in kvizitorji.

Škofijska inkvizicija se je pa kmalu umaknila meniški inkviziciji, zlasti dominikanski inkviziciji.

Dominikanski red je ustanovil španski duhovnik Domingo Guzman — kate-rega moramo danes častiti kot svetega Dominika — in sicer v namen, da s propovedovanjem razširja vero in jo brani proti krivovercem. Papež Gregor IX. je temu ređu l. 1235. izročil inkvizicijska opravila v ozemlju Milana. Od tedaj so se dominikanci posvetili inkviziciji s posebno vmo in v kratkem razširili svoje krvavo delovanje čez vso kristjansko Evropo. Zlasti so divjali na Španskem, v Italiji in v južni Afriki.

Papež Inocencij IV. je z breve-om z dne 20. oktobra 1248. poslanim dominikancu Rajmondu de Pennaforte, inkvizicijske posle tudi popolnoma formalno izročil dominikancem.

Inkvizicijske sodnije so bile nedotakljive in popolnoma neodvisne od vsakega posvetnega vpliva; bile so najnamenitejše cerkvene sodnije in bile zato imenovane »svete« in »presvete«.

Glavna naloga inkvizitorjev je bila, preganjati in soditi »krivoverce«. To pravijo izrecno papeške bulle, zlasti bulle Gregorja IX., Inocencija IV., Aleksandra IV. in Klemenca IV. V smislu teh papeških ukazov piše dominikanski inkvizitor Bernard Guiraonis: Inkvizitorja poklic je, uničiti krivoverstvo, to se pa ne more zgoditi, če se krivoverci sami ne uničijo, teh pa zopet ni uničiti, če se ne uničijo njih zaščitniki in branitelji.

Klerikalizem uganja pravo bogoskrunstvo, ko trdi, da je bil Bog sam prvi inkvizitor, ker je Adama in Evo izgnal iz raja.

Inkvizitorji so bili specialni pooblaščenici papeževi in so neposredno ter samo od papeža dobivali svojo oblast. Seveda, ko je inkvizicija »cvetela«, ni mogel papež več vsacega posameznega inkvizitorja imenovati. Prepustil je imenovanje škofom in predstojnikom redov, a pooblastilo za taka imenovanja je dotičnik dobil neposredno od papeža. To izhaja jasno iz bulle papeža Klemenca z ene 15. julija 1267. Sicer pa so tudi inkvizitorji sami neštevilokrat povdarjali, da jim je njih oblast podelil papež sam.

Inkvizitorji so imeli kot papeški pooblaščenici tudi pravico in moč, prisiliti s cerkvenimi kaznimi posvetne oblastnike, da

izvrše njihove ukaze. Prisilili so jih z ekskomunikacijo, z interdiktom in s suspenzijo. To so bile v tistih časih tako strašne kazni, da se jim ni nihče mogel izpostaviti. (Dalje prih.)

Dnevne vesti

V Ljubljani, 25. novembra

— **Osebnosti.** Deželni odbor je imenoval v okrajni zdravstveni zastop logaški g. Ivana Sicherla v Logatcu, v okrajni zdravstveni zastop brdski pa g. Ignacija Detelo iz Moravč.

— **„Slovenec“** poroča: »Krog petsto oseb iz Ricmanj in Rojana pri Trstu je vložilo nedavno prošnjo v roke razkolnega škofa v Zadru dr. Nikodema Milaša, naj jih sprejme v svojo škofijo. Vso višino njihovega verskega prepričanja kaže razlog, ki ga med drugimi navajajo za svoj odpad iz katoliške v razkolno versko družbo. Pravijo namreč, da zato žele postati razkolniki, ker uniatski škof Drohobeczky noče ali ne more držati, kar jim je obljubil. Razkolni srbski škof Milaš preiskuje sedaj po svojih ljudeh, kako je s to stvarjo.« — Koliko je na tem resnice, še ne vemo.

— **Ante Stemberger v Trstu** je dober katoliški duhovnik, je dober narodnjak, je tudi zelo dober človek, je predvsem srdit nasprotnik slovenskega liberalstva, — ali vse to mu nič ni pomagalo! Včeraj so ga njegovi duhovniški sobratje v »Slovenec« kot »unijatskega beriča« na prav slovesen način obglavili. Da je strasten slovenski naprednjak, bi se Ante Stembergerju ne moglo slabeje goditi, nego se mu godi v zadnjem »Slovenec«. Najgostejše palice padajo nanj, skoraj tako, kakor na Tavčarja v smrdljivem kotičku za liberalce. Da! da! ti »Slovenčevci« so čudni ljudje: vedno nosijo na jeziku, da jim je mašnik nekaj posebnega, ali če se jim mašnik zameri, pa obdelajo tudi mašnika z leskovim oljem, in mašnikov posvečenje jim je deveta briga! Dasi se dalje v to zadevo ne spuščamo, smo vendar na nekaj radovedni. Na Dunaju se je famozni Šusteršičev klub zopet ojačil s tem, da je — ime spremenil. Če bi se gledalo na spremembo imena, bi imel ta klub že danes večino v parlamentu! Ali vzbli spre-membi imena, kojega klub raz sebe meče kakor kača svojo kožo, dospeli smo sedaj do jetične »Slovenske zveze«. Tudi ta ne bode ničesar dosegla, ker nima drugega namena, nego gojiti Šusteršičevo klerikalstvo med Jugoslovani. Oficialno glasilo »Slovenske zveze« je ljubljanski »Slovenec« z vso svojo surovostjo, infamnostjo in ostudnostjo! Ko so naši poslanci sedeli še v hrvatsko-slovenskem klubu, tedaj je štajerske gospode, je go-spode iz Dalmacije vznemirjala vsaka ostrejša vrstica v našem listu. In Spinčič je kakor kumarna Kasandra hodil okrog in gledal svoje strahove. To so prestali mučeništva ti gospodje, dokler se jih ni dr. Tavčar usmiliti ter jim vrget pred noge čast, biti ž njimi v jednem klubu! Sedaj pa imajo »Slovenec« na svoji grbi in radovedni smo, ali so tudi sedaj občutni, kadar trga »Slovenec« meso njihovega mesa, kakor se je ravno včeraj godilo? Radovedni smo, so li danes tanki Ferri, doneči Bianchini in zdihujoči Spinčič stikali glave, kakor so jih stikali nekdanj, ko jim naš list to ali ono ni bil po godu pisal! Pa skoraj vemo, da jih niso: zlezli so pod kavdinični jarem in sedaj izpod njega več ne morejo! In sedaj po vsi pravici vprašamo: ubogi Ante Stemberger, kdo ti naj pomaga?

— **Kaplan Škubic v Cerknici** piše v sinočnem »Slovenec«: »Če se prešiča udari po rivicu ali psu stopi na rep, zavcili.« Nismo vedeli, da je Škubic tak mojster v aforizmih, to pa vemo, da je Škubic v sinočnem »Slovenec« kar obupno zavcnil, ker si ga je naš dopisnik v soboto nekoliko privoščil. Škubičev poziv v »Slovenec« nas prepričuje, da je cerkniški dekan izrekel o možičku pravo sodbo. Zahteva, naj naš dopisnik dobi od unškega župnika — s katerim občuje Škubic vsak dan — spridevalo, da je bil Škubic dotični dan res pijan, je tako gorostasno (kakor druge njegove zahteve. Zaminiv pa je Škubičev poziv vendar. Iz njega se namreč spozna, da je Škubic zapisal golo istino, da prešič zavcili, če se ga po rivicu udari.

— **Častni občan.** Občinski odbor v Selcih je v četrtek 20. t. m. izvolil

jednoglasi. Frana Šliberja častnim občanom za njegove zasluge tekom 16letnega županstva 10letnega svetovalstva v selškem občinskem odboru. To naj bode vrlemu možu v zadoščenje za vse napade, ki so mu jih njegovi nasprotniki v zadnjih letih storili!

Občinske volitve v Žireh.

Piše se nam: Bližajo se nam naprednjakom viharne ure v prihodnjih obč. volitvah. Klerikalna stranka, ki jo vodijo Peternel, Leuger in kaplan Vovšar Lavrič, bruha že sedaj svoj strupeni zubelj na našo stranko. Pri pregledovanju imenika, ki je bil ves mesec oktober v pregled razložen, so vse sile napeli, da bi v imenik spravili še župnika Ferjančiča iz Zavrca, dasi nima ne za pest svojega posestva v naši občini. Zdaj še spravljajo popa Soukupa in Hribarja zraven, ki pa ravno tako nimata volilne pravice tukaj. Reklamacij je polno. Zdaj so imeniki predloženi c. kr. okrajnem glavarstvu, vse reklamacije so le sebične zvijače od onih treh zmajev iz Žirov. Med tem časom pa Vovšar-Lavrič napenja vse strune gotovo po dr. Šusteršiča Žlindre navodilu, da se uresniči Šusteršičev poziv »da liberalnega župana ne smete voliti.« Dan na dan leta po hribih in dolinah žirovske občine agitirajo; najraje zahaja tja kjer so ženske doma. Pred 14 dnevi je šel agitirati v Žirovski vrh. Slučaj je nameril, da je bilo tam par naprednih naših fantov. Ti so šli za njemu in še eden Idrijskih naprednjakov. In lejte! šel je na Žirovskem vrhu k po domače »Bercku«, pa ne k njemu, ampak k njegovi ženi se razgovarjat. Naša opazovalca sta na to pazila, a on se je potem izgovarjal, da gre v Lučne. Drugi dan pa je zopet bil tu, a je le stransko pot rabil, da ga Idričanje niso zapazili. Zdaj bo še en naslov več imel, prej je bil samo Vovšar, zdaj bode pa Lavrič-Vovšar-Berck. Njegovo agitiranje, da bi zmajevi zmagali, je res silno vneto. Prehodi vse hribe ne le samo po naši občini, ampak še v vnanje občine. Kaj mu je Koprivnik mari, ko spada pod občina Oselica? Ali morebiti s tem prikljče Soukupa sem? Agitacija mu da toliko dela, da je od 16. septembra do včeraj 20. novembra t. l. napravil že 25 šolskih poldnevnihi zamud in sicer v III. razredu 10 v II. in I. razredu 12 in v ponavljalni šoli pa 3 poldnevne zamude. Čudno se nam dozdeva, da šolske oblasti to pripuščajo. Samo radi agitacij ostajajo otroci brez verskega pouka v šoli! Pa mi se vsega tega nič ne bojimo. Krepko volilci skupaj! Kot možaki pojdemo na volišče in volimo soglasno, da temu zmaju izderemo kremplje, da ne bo več med nami prepira in nesloge tvoril.

— **„Ljubljanski Zvon“.** Z ozirom na razširjanje se govori, da poneha »Ljubljanski Zvon« z novim letom izhajati, naznanjamo, da so te govori popolnoma neosnovane. »Ljubljanski Zvon« izhajal bo tudi dalje in je dogovorno z gusp. Aškercem prevzel vodstvo lista g. dr. Fr. Zbašnik.

— **Repertoire slovenskega gledališča.** Danes se igra slovita francoska drama iz gledališkega življenja »Zaza« V petek je opera »Prodana nevesta«. V nedeljo sta dve predstavi.

— **Slovensko gledališče.** V soboto je bila repriza velike Smetanove opere »Dalibor«. To pot smo bili z obema zboroma docela zadovoljni. V bodoče naj se vedno postavlja tako, da bo videl vsak pevec kapelnika in slišal godbo, potem ne bo več neskladnosti. Solisti so nas zadovoljili kakor pri premijeri. G. Vlček si je s svojim Daliborjem pridobil že najsplošnejše simpatije občinstva. Ko bode pol slovenski, bo njegov vspeh še večji. Občinstvo mu je izražalo opetovano svoje polno zadovoljstvo. Izvrstna v igri in petju je bila tudi naša »Maričona«, ga. Hanuš-Svobodova v ulogi Milade. Orkester je bil pri premijeri boljši. Opera »Dalibor« je tudi v tekoči sezoni prav krasna repertoarna akvizicija. Inscenacija je vsestransko zadovoljiva.

— **Predavanje o Rusiji.** Še enkrat opozarjamo na jutranje predavanje v »Mestnem domu«. Predaval bo vseučiliščni profesor dr. Šercel o Rusiji. Prosi se posebno, da pridejo obiskovalci točno ob osmih zvečer. Vstop je vsakomur prost.

— **Večer Konopnicke.** Za to slavnost je že sedaj med občinstvom vseh slojev največje zanimanje. In to z vso pravico; kajti, kakor čujemo, je poskrbel odbor »Splošnega slovenskega ženskega društva« za velezanimiv spored, katerega posamezne točke je dobil večinoma iz Lvova. Tamošnji skladatelji so poklonili društvu svoje skladbe, posvečene Maryi Konopnicki in uglasbene po njenih besedilih, iste skladbe, ki so se izvajale na velikem slavlju Konopnicke v Lvovu, ki se ga je udeležil ves poljski narod. Da vlada celo med Poljaki zanimanje za »Večer Konopnicke« v Ljubljani, priča to, da so prinesli vsi večji poljski listi o njem jako dobrohotne novice. »Splošno slovensko žensko društvo« si je pač v svesti, da ne nastopa tu kot društvo samo, temveč kot zastopnik celokupnega slovenskega naroda, ki ima smisel tudi za umetnost in literaturo, in hoče zato tudi proslaviti največjo slovansko pesnikinjo, Poljakinjo Maryo Konopnicko, ki je praznovala pred kratkim 25letnico svojega slovstvenega delovanja.

— **Zdravniška zbornica kranjska** je v proslavo 50letnega cesarjevega vladanja sklenila vsako leto na dan 2. decembra razdeliti svojim sredstvom primerno svoto med zdravnike kranjskega zborniškega okoliša, ki so podpore potrebni. Letos je v ta namen določenih 200 kron. Prošnje vložijo naj se do 30. novembra t. l. pri predsedništvu zdravniške zbornice kranjske.

Umrl je 22. t. m. v Landolu pri Hrenovicah posestnik in krčmar gospod Anton Karuza. Bil je zaradi pristnega humorja obče priljubljen. Blag mu spomin!

— **Hude obdolžitve zoper ptujskega župana Orniga.** Bivši urednik »Pettaufer Zeitung«, pl. Kalchberg, je pisal vodstvu nemške ljudske stranke, da je župan Ornig ogoljufal državo za subvencije pri zidanju nabrežja. Dasi se to delo ni vršilo, dobil je župan od države 3000 K podpore, in sicer na podlagi ponarejenih delavskih knjižic in računov. Ornig je vložil proti Kalchbergu tožbo, in obravnava bi se morala vršiti pretečeni teden, toda toženi je izpovedal, da je provzročitelj usodnega pisma odvetnik dr. Ambrožič, somišljenik Ornigov. Vsled tega se je obravnava preložila. Kakor znano, se dr. Ambrožič preseli v Ljubljano.

— **Detemor.** 26letna dekla Marija Misia v Slabotincih pri Ljutomeru je porodila na skednju deklico, jo pustila lakote umreti, potem pa je otroka zašila v vrečo ter ga na neki njivi pokopala. Detemorilko so izročili sodišču.

— **Električna cestna železnica.** Iz občinstva dobivamo pritožbe, da se pri električni železnici prav nič ne ozirajo na vladajoči mráz. Drugod denejo v vagonih pleteno slamo na tla. Pri nas pa morajo potniki stati na ledenomrzlih, navadno mokrih deskah. Tudi so drugod vsaj pozimi pregrnjeni sedeži in naslonjala s suknjo, da so petniki nekoliko zavarovani, pri nas pa ni tega nič. Pri tej priliki opozarjamo še na drug nedostatek. Tisto prenašanje mreže pri vходу je velika nerodnost in se je pri tem že marsikateri dami strgala obleka. Vstop v voz naj bo le z leve strani in vse pojde gladko.

— **Fijakarski voz v cestnem jarku.** V nedeljo ponoči peljal je izvošček M. J. neko rodbino z Iga proti Ljubljani. Na cesti je dohitel nekega Ižanca, kateri se ni hotel ogniti v stran ceste. Ko je naposled le malo na stran zapeljal, pogljal je fijakar svoje konje naprej, a ker ni bilo dovolj prostora, da bi prišel mimo, je voz zdrknil in se preukucil v jarek. Fijakar je padel do pasu v vodo. Gospod in gospa pa sta bila z otroci v vozu in niso mogli ven, dokler se ni fijakaru posrečilo priti iz jarka in s konji potegniti voz na cesto. Gospa si je pri tem zlomila levo ključno kost in so jo danes zjutraj odpeljali v Leoninum.

— **Posredovalec služb.** Dne 22. t. m. je prišel iz Trsta v Ljubljano delavec Josip Kardin iskat službe. Na Rimski cesti je naletel na postopača Fr. Mekinda, kateri se mu je ponudil, da mu poskrbi dobro službo. Mekinda je vodil Kardin od gostilne do gostilne in pil na

njegov račun. Peljal ga je tudi v kavarno, kjer sta celo noč skupaj pila. Zjutraj sta šla v Vodmat, kjer je Mekinda naročil liter vina in šunke, potem pa izginil iz gostilne in pustil Kardinu samega notri. Kardin ni več videl Mekinda in tudi službe ni dobil, dasi je zapravil zato 16 K.

— **Nezgoda na kamniški železnici.** Včeraj zvečer je na železniškem prelazu pred Tavčarjevim dvorcem kamniški tovorni vlak zadel v voz posestnika Frana Majhna iz Podrečja in povozil konja. Jeden konj je takoj poginil, drugi pa je tako poškodovan, da bode najbrže tudi poginil. Hlapcu, ki je bil pri vozu, se ni ničesar zgodilo.

— **Voz pod klancem.** Predovičev hlapec Anton Struna je peljal včeraj popoldne na vozu 17 prašičev po Gruberjevi cesti. Voz je na opolzki cesti z zadnjim delom zdrsnil pod klancem in so ga mogli dobiti nazaj na cesto šele potem, ko so vpregli tri pare konj in so vojaki pomagali voz vzdigniti.

— **Pijana vedeževalka.** Včeraj popoldne so dobili na Dunajski cesti ležati v snegu pijano vedeževalko na karte Marijo Bunčak iz Lukovce. Spravili so jo na gorko. Imela je pri sebi zavitek novih kart, s katerimi prorokuje srečo.

— **Sedemnajst let v postelji** je ležal bolan Josip Brandstaetter, 30 let star, stanujoč na Karlovski cesti št. 16. Bil je ves sključen. Pametne ženske so pripovedovale, da mu je bilo to narejeno. Včeraj je umrl.

— **Ponočni berači.** Danes ponoči je policija aretovala tri postopače, ki so hodili od kavarne do kavarne in beračili.

— **V Ameriko** se je danes ponoči odpeljalo z južnega kolodvora 72 oseb. Policija je ustavila dva Dalmatinca, ki sta hotela brez pravice v Ameriko.

— **Krajna skupina Ljubljana društva strojarskih delavcev v Avstriji** priredi v nedeljo, dne 30. t. m. ob pol 10. v Pockovi gostilni v Sv. Florijani ulicah javen društven shod.

— **Izgubljene in najdene reči.** Delavka v tobačni tovarni F. S. je izgubila v soboto popoldne od železniškega prelaza na Dunajski cesti do hiše št. 28 na Vodovodni cesti denarnico z 10 K. — Poštna odpraviteljica F. N. je izgubila na poti od hotela »Lloyd« do deželnega gledališča zlato brožo v obliki detelnega peresa. — Na poti od kolodvora po Koldvorskih in Slomškovih ulicah in po Reslovi cesti do Sv. Petra ceste je bila izgubljena srebrna pozlačena verižica. — Na Kongresnem trgu sta bila najdena dva zastavna listka. — Na poti na Grad je bila najdena denarnica z majhno svoto denarja. — Posestnik Ivan Táborský je našel na Poljanski cesti culo perila. — Na poti od Rimske ceste, po Igrških ulicah, skozi Gradišče, po Šelenburgovi ulici in po Dunajski cesti do Jaxove prodajalnice je izgubil tovarnar L. H. zlat poročen prstan.

* **Najnovejše novice.** Pona-rejalec plemskih diplom, bivši okrajni glavar Schlechta, je bil obsojen v petmesečno ječo. — Požar petrolejskih vrelcev v Borislavi je nastal vsled eksplozije plinov. Zgorelo je 18 vrelcev in 7 iš. Tudi ena oseba je našla v plamenu smrt. — Štrajk pekov je v Budimpešti. — Tožba zoper list »Vorwärts«, ki je obdolžil Kruppa nenravnih činov, vsled česar je zadel Kruppa kap, se nadaljuje vključno smrti tožitelja. — Zaradi nervoznosti stase ustrelili v Badenu hčeri gozdarja Ana in Ljudmila Lechert. — Senatorij za pljučne bolezni se je otvoril v Zakopanah v Galiciji. — Velike defraudacije so razkrili pri nemško-avstrijski parobrodni družbi. Provzročitelj istih je ravnatelj Richter. — Družbo španskih sleparjev z zakopanimi zakladi je zajela policija v Barceloni. Voditelji družbe so en Avstrijec, en Nemeec in en Španjol. — H krstu italijanske princesinje Mafalde prideta črnogorski knez Nikolaj in princ Mirko. Najslovitejša stavba v Benetkah se podira. »Palazzo della Zecca« se je začela podirati. — Velikanski ekspanzari. Milijonski konkurz založne v Melniku je završen. Konkurni oskrbnik dr. K. Tieftrunk je predložil ekspanzar o 432.224 K, njegov namestnik pa o 98.527 K.

— **Milijonska defraudacija v Pragi.** Šest tednov je minilo, odkar je bilo čitati na vratih svetovavlaške posojilnice: »ne uraduje se«, zastopniki

posojilnice vedno tolažijo nesrečne člane in vlagatelje, a nadeje, pozitivne nadeje na rešitev posojilnice ni. Primankljaj, ki so ga spočetka navajali le v okrogli številki 3—4 milijonov kron, je danes narastel na 7.800.000 in kakor kaže zdaj situacija, ni nobenega upanja, da se primankljaj zmanjša po odbitku kakih finansiranih vkladov. Sanačna akcija tudi šepa. Doslej je vpisanih 1/4 milijona kron, torej je do 8 milijonov še predaleč in bogati češki škofje in prelati zapirajo skrbno svoje mošnjičke, jim se zdi dovolj, ako ponujajo ponesrečeni posojilnici »svojo moralno pomoč«. Dozdevno fingirane vloge ni možno tako lahko izbrisati iz posojilničnih knjig. S tožbo se ta izbris ne more izvršiti, kajti neznanim vlagateljem bi se moral oskrbeti zagovornik ali oskrbnik, ki bi gotovo zagovarjal resničnost vlog, kajti inče, ko bi se resničnosti vlog pozneje dognala, moral bi oskrbnik tiste iz svojega plačati. Drug način, izbrisati vloge neznanih vlagateljev, bi bila amortizacija tistih. Sodnija bi prevzela denar v svojo oskrbo in šele po 30 letih bi bila izvršena amortizacija. Najboljši izbris takih vlog bi se izvršil po napovedanem konkurzu posojilnice. Kdor se ne zglaši v določenem roku h konkurzu, izgubi pravico na svoj denar. — Projekt sanacijske posojilnice, kakor smo ga pred malo dnevi omenili, je popolnoma in definitivno odložen, ker ga ni možno izvesti. — Dasi se doslej še slutiti ne more, kadar bo končana preiskava proti zaprtim defraudantom, vendar se že govori o prihodnji usodi msgr. Drozda. Ko bo izrečena obsodba nad njim, bo prepeljan v ječo v Subenu na Zgornjem Avstrijskem, kjer je samostan pod državnim nadzorom ter ga upravljajo kapucini. Ravnokar je ondi 12 drugih duhovnikov iz države, ki so bili kedaj obsojeni radi kriminalnih hudodelstev. — Drozd je v zaporu vedno še pri dobrem humorju, seveda ni vsak dan na njegovi mizi do 6 šampanjskih steklenic, kakor poprej, a dobiva vsak dan ene krono za priboljšek. Za to si navadno kupi vinca.

Telefonska in orzojavna poročila.

Dunaj 25. novembra. V današnji seji poslanske zbornice je zopet kar deževalo nujnih predlogov. Stojan je nujno predlagal, naj se v smislu zahtev gostilničarjev premeni obrtni red; dr. Kramář je z ozirom na zadnjo Körberjevo izjavo glede sankcije v češkem deželnem zboru sklenjenega zakona o zvišanju učiteljskih plač, nujno predlagal, naj se Körber takoj izrazi, kaj misli vlada glede deželne naklade na pivo, s katero naklado naj se pokrijejo troški zvišanja učiteljskih plač; Fiedler je nujno predlagal premembo zakona o zadru-gah; Plaček je nujno predlagal premembo zakona o krošnjarstvu; Pacak je nujno predlagal, naj se vrši takoj prvo čitanje novega tiskovnega zakona. Zbornica je vzela najprej na razpravo prej omenjeni Kramářev predlog. Na občno presenečenje je Kramář v svojem predlogu prijemal Körberja nenavadno ostro. Körber je odgovarjal ježno in razdraženo, češ, da država tako važnega konsumnega blaga, kakor je pivo, ne more prepustiti obdavčenju deželam. Ko bi v parlamentu vladale normalne razmere, bi se to dalo morda doseči, ker bi bilo upati, da bi državni zbor to nadomestil. Sedaj pa na to ni misliti. Ta slučaj kaže, kako potrebno je nemoteno funkcioniranje državnega zbora. Govorili so še Černy, Sokol, Schreiter, Schücker, Seitz in Fort. Prihodnja seja bo jutri.

Dunaj 25. novembra. Ministrski svet je imel dve uri trajajočo sejo, v kateri se je posvetoval o razmerah v parlamentu in sklepal o tem, kaj naj se zgodi, če parlament ne bo mogel rešiti »državnih potreb«.

Budimpešta 25. novembra. Sedaj so tudi socialni demokratje razvili živahno agitacijo proti zvišanju civilne liste. Pozornost vzbujajo, da se dotičnih shodov ponekod udeležujejo tudi pristaši vladne stranke.

Petrograd 25. novembra. »Slovansko blagotvorniteljno občestvo« je darovalo 10.000 rubljev za tiste Mace-donce, ki so morali pred Turki bežati iz svoje domovine.

Madrid 25. novembra. Vlada je imenovala posebno komisijo, ki naj preišče, za koliko bi se dal znižati državni prispevek za cerkev. Sedaj plačuje država duhovščini na leto grozno svoto 54 milijonov kron.

Borzna poročila.

Dunajska borza

dne 25. novembra 1902.

Skupni državni dolg v notah	101-15
Skupni državni dolg v srebru	100-90
Avstrijska zlata renta	120-60
Avstrijska kronna renta 4%	100-10
Ogrska zlata renta 4%	120-35
Ogrska kronna renta 4%	97-70
Avstro-ogrsko bančne delnice	1550-—
Kreditne delnice	863-25
London vista	239-20
Nemški državni bankovci za 100 mark	116-92 1/2
20 mark	23-41
50 frankov	19-07
Italijanski bankovci	95-10
2. kr. cekini	11-22

Žitne cene v Budimpešti

dne 25. novembra 1902.

Termin.				
Pšenica za april	za 50 kg K	7-71		
Rž	" 50 "	6-67		
Koruzna	" 50 "	5-78		
Oves	" 50 "	6-38		

Efektiv.

Mirno nespremenjeno.

Razširjeno domače zdravilo. Vedno večja povpraševanja po „Moll-ovem francoskem žganju in soli“ dokazujejo uspešni vpliv tega zdravila, zlasti koristnega kot bolesti utešujoče, dobro znano antirevmatično mazilo. V steklenicah po K 190. Po poštenu povzetju razpošilja to mazilo lekarnar A. MOLL, c. in kr. dvorni založnik na DUNAJU, Tuchlauben 9. V zalozhah po deželi je izrecno zahtevati MOLL-ov preparat, zaznamovan z varnostno znamko in podpisom.

Akutno katarlično obolenje sapnika

z vspehom leči **Rogaška** slatina „Styria“-virelec.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 21. novembra: Marija Podlipec, delavčeva žena, 80 let, Marije Terezije cesta št. 14, ostarelost.

Dne 22. novembra: Jožefa Pernat, posestnikova vdova, 79 let, Resljeva cesta št. 25, ostar.

Dne 23. novembra: Fran Suhadolnik, delavčev sin, 1 mes., Črna vas št. 35, želodčni katar.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 506-2 m. Srednji srčni tlak 736-0 mm.

Nov.	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah
24.	9. zvečer	737.5	-12.8	sl. jug	megla	
25.	7. jutraj	734.1	-13.3	sl. jug	jasno	
"	2. popol.	731.0	-2.9	sl. jug	oblačno	0.0 mm.

Srednja včerajšnja temperatura -12.0°, normalna: 1.7°.

Zahvala.

Za izkazano sočutje povodom smrti naše ljubljene žene, matere in tašče, gospe

Marije Podlipec

osebito pa za spremstvo drage ranjke k večnemu počitku kakor tudi za darovane vence izrekamo tem potom vsem sorodnikom, prijateljem in znancem srčno zahvalo (2917)

Žalujoči ostali.

Najcenejše dobavišče dobrih

s 3letnim pismenim jamstvom.

HANNS KONRAD

ekspozna hiša ur in zlatnine

Most (Brux) št. 64 (Češko).

Lastne izdelovalnice za izgotavljanje ur in fino mehaniko.

Dobra nikelnasta remontoarka gld. 3.75.

Pristna srebrna remontoarka gld. 5.25.

Pristna srebrna verižica . . . . . gld. 1.20.

Nikelnasti budilec . . . . . gld. 1.75.

Moja tvrdka je odlikovana s c. kr. orlom, ima zlate in srebrne medalje razstav ter tisoč in tisoč priznanih pisem. (2758-98)

Ilustrovani katalog zastanj in poštine prosio.

Zahvala in priporočilo.

Spoštovani gospod

G. Piccoli

lekar „pri angelju“

v Ljubljani.

Po večletni uporabi pri svoji živini in po velikem povpraševanju svojih znancev in družin po Vašem živinskem prašku, prišel sem do prepričanja, da je Vaš živinski praž izborno zdravilo, katero bi se ne smelo pogrešati v nobenem hlevu.

Podgora pri Gorici, dne 13. junija 1902.

(2910-1) b. **And. Kocjančič.**

Zahtevajte

v prodajalnah,

v kavarnah in

v gostilnah

Cvekov brinovec

v originalnih steklenicah.

Izgubil se je pes

(brakir)

svitlorumene barve z belim nosom in belimi prsti na nogah. Čuje na ime »Žutela«.

Kdor najde psa, naj to naznani v upravnistvu »Slov. Naroda«, kjer poizve naslov lastnika. (2919-1)

Opekarna

se da v najem ali pa tudi proda v last.

Le-ta leži poleg deželne ceste v **tuhinjski dolini, 2 uri nad Kamnikom**. Ilovka je primerna tudi za izdelavo drugih lončenih posod, ker je kamenja in peska popolnoma prosta.

Več pove gosp. **Franc Zoré**, učitelj v Šmartnem nad Kamnikom. (2914-1)

Zdravniška zbornica kranjska.

V spomin proslave 50-letnega vladanja Nj. Velikanstva sklenila je zdravniška zbornica kranjska v svoji seji dne 8. novembra 1898 **vsako leto na dan 2. decembra razdeliti svojim sredstvom primerno svoto med zdravnike kranjskega zborničnega okoliša**, ki so podpore potrebni. Letos je v ta namen določenih 200 K. Prošnje vlože naj se do 30. novembra t. l. pri predsedništvu zdravniške zbornice kranjske.

Zdravniška zbornica kranjska opozarja na svoj sklep, da se zbornično obvezni zdravnik kranjskega okoliša, ki se sam ne oglasi pri zbornici, kakor to do loča zbornični zakon z dne 22. decembra 1891, kaznuje z globo 50 kron. Visoka c. kr. deželna vlada vzela je ta sklep na znanje.

Dr. Karol Bleiweis vitez Trsteniški

(2918) predsednik.

Izognite se nakupa

manjvrednega in vmes še ponarejenega ruma!

Esence so zdravju škodljive.

The Nectar of Jamaica.

Vsaka izvorna steklenica se polni pod osebnim nadzorstvom tvrdke:

A. A. Baker & Co., London E. C.

Ta markica je v vseh kulturnih državah na svetu postavno varovana.

V Ljubljani se dobiva pri Anton Staculu. (2555-17)

Imam večjo zalogo

VOZOV

vseh vrst. (2710-4)

Vozove izdelujem tudi po najnovejši dunajski in pariški modi.

Franc Wisjan, izdelovalec vozov v Ljubljani, Rimska cesta št. 11.

Najnovejše in najboljše v

klobukih

za gospe in dečke (2669-5)

izdelke prvih avstrijskih, nemških, italijanskih in angleških tovarn

priporočam v najbogatejši izbiri in po najnižjih cenah

C. J. BAMANN

Mestni trg št. 8.

Zaloga klobukov

c. kr. privilegovanih dvornih klob. tovarn

W. Ch. Pless, Dunaj, in J. Pichler, Gradec.

Klobuki se po lastni želji glave in po lastni napovedi oblike izdelujejo in se vzprejemajo stari klobuki za barvanje in moderniziranje.

R. Ditmar

c. in kr. dvor. zalagatelj.

Razsvetljevalni predmeti

za (2537-9)

električno luč (diamant - žarne svetilke)

plin (kurilna priprava za kuhanje)

petrolej (Ditmar-jevt. Caloriferes in peči za kuhanje)

špirit (Ditmar-jevt. Ennos-palivac in Ager-svetilke)

olje (varnostne svetilke in svetilke za silo).

TOVARNA:

Dunaj, III., Erdbergstrasse 23.

Gospica

ki je obiskovala trgovsko šolo, slovenskega in nemškega jezika zmožna, išče službe.

Ponudbe prosi pod: **A. B.** na upravnistvo »Slov. Naroda«. (2902-2)

Špage vsake vrste

domačega in tovarniškega izdelka, kakor tudi za vreče vezati, **sirovega konca**, ponuja samo za preprodajalce ali večje odjemalce

Ivan Kordik

trgovina galanterije in drobnine na debelo in drobno (1457-23)

Ljubljana, Prešernove ulice št. 10-14.

Poskusite

J. Klauer-jev, Triglav

naravni rastlinski liker!

Ogreva in oživlja zelodec in teló, Probuja tek in prebavo, Daje dobro spanje. (415-234)

Edini založnik in imetnik:

Edmund Kavčič v Ljubljani.

Gostilničarji in zasebniki

ki si žele kupiti pristna

istrska vina

naj se obrnejo na **Pavla Sponza**, posestnika v **Rovinju**. (2880-2)

Teran . . . . . po 26-32 K za hektl.

Muškatelc, beli . . . . . » 32-40 » » »

Pošta in železniška postaja **Rovinj**.

Resna ženitna ponudba!

Slovenec, 28 let star, trgovec in posestnik v prijaznem kraju na **Kranjskem**, želi se seznaniti v surho ženitve s pošteno, pridno in zdravo gospodično v starosti od 20 do 25 let, iz narodne rodbine, katera ima veselje do trgovine.

Le resne ponudbe s sliko naj se blagovolijo poslati na upravnistvo »Slov. Naroda« pod šifro »Uedno zvesta«. (2913-1)

Stroga tajnost se jamči!

Prešernove poezije

v novi popolni izdaji z življenjepisom, literarno- zgodovinskimi črticami in estetično oceno. — Uredil A. Aškerc. — Elzevir-izdaja (rudeče usnje z zlato oblogo) 3 H, po pošti 3 H 20 h.

Založništvo **L. Schwentner** v Ljubljani. (1839-49)